

מראי מקומות- מנחות ו'

דכל אשר יעבור תחת השבט למעט מי שאינה עוברת מלהתעשר, וצ"ע.

(ה) **טבול יום... טמא- הק' השפת אמת**, הא כיון דכבר תני טבול יום, ודאי קמיצת טמא פסול, ועל דרך מה שהק' **תוס' בזבחים** (טו:). ות"י השפ"א די"ל דבא לחדש דאפי' אם נטמא בפנים קמיצתו פסולה, דה"י שייך לומר דרק מי שהי' טמא מעיקרא, דטבול יום ודאי הי' טמא מעיקרא, דאז קמיצתו פסולה, אבל אם נטמא בפנים כשרה, קמ"ל.

(ו) **בן בתירא אומר יחזיר ויחזור ויקמוץ בימין- ע' בחי' הגרי"ז** דנסתפק בשי' רבנן דס"ל דאין יכול לחזור ולקמוץ, האם קמיצה זו הוי קמיצה פסולה וחל פסול על כל המנחה, או דלמא הוי כאילו לא קמוץ כלל, רק דחל שם שירים על השאר, וממילא שוב אין שייך לחזור ולקמוץ ממנה. וע"ש שהביא שיהי' נפק"מ היכא דפסול עשה קמיצה בחוץ, ע"ש.

(ז) **בן בתירא וכו'- ע' בחי' הרשב"א** דכ' דלכא"ו בן בתירא מודה בטמא, שהרי אינו יכול לחזור ולקמוץ, שהרי כבר נטמא הקומץ בנגיעת הטמא. וצידד דאולי בן בתירא לא פליג בזה, אלא דהק' דמ"מ למה צריך לומר דין זה לרבנן, פשוט הוא, שהרי טמא הוא. ולכן כ' די"ל דמיירי דה"י טמא בשרץ, דאינו יכול לטמא הכלי, ורק טמא מה שנגע, וא"כ י"ל דבן בתירא ס"ל כאן דאינו יכול לחזור ולמלאנו בקומץ זה, אלא דיכול לחזור ולמלאנו מביתו. וע"ע **בעולת שלמה** דכ' די"ל דחידוש לפי הרבנן הוא דלא אמרי' דהציץ מרצה, כיון דטומאת הגוף הוא, ואין הציץ מרצה על טומאת הגוף, ולכן הטמא פסול (ולדבריו צ"ל דבן בתירא מודה בזה).

(א) **מה ליוצא דופן שכן אינו קדוש בבכורה-** הק' **בחי' הגרי"ז**, הא חלוקים הם בדינם, דפטור בכורה אינו מטעם דאינו ילוד, אלא משום דחסר פטר רחם. וא"כ, הא שייך שיהי' גם פטר רחם וגם יוצא דופן, למשל אם יצא שלישי דרך דופן ושני שלישי דרך רחם, דנחשב פטר רחם, אבל לענין קדושה מסתמא תלוי בשעה שרובו יצא, ובשעת מעשה הי' רובו יוצא דופן, וא"כ נמצא דשייך יוצא דופן שקדוש בבכורה ומ"מ פסול לקדשים, והניח בצ"ע.

(ב) **אלימא מליקה דעולת העוף וכו'- פרש"י**, טריפה היא לכתחלה, דחותך שדרה ומפרקת וכו'. וכ' **הצאן קדשים**, דמה דכ' רש"י לכתחלה, היינו משום שלא תימא דגם שחיטה עושה טריפה, והוי הותר מכללה, שהרי מיד כשחתך הוושט הרי טריפה היא, ורק אח"כ הוי שחיטה. וע"ז כ' רש"י דבמליקה "מתחלה" הוי טריפה, דהא חותך השדרה ומפרקת קודם שהתחיל לחתוך הסימנים, משא"כ בשחיטה דהכל בבת א', חותך הסימנים ביחד בלא שהי'.

(ג) **פרט לטריפה שאינה עוברת- פרש"י בבכורות** (נו). משום דכתי' כל אשר יעבור תחת השבט, וזה אינה עוברת, שהרי בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה הוא א' מהי"ח טריפות. ולכא"ו ק', הא אם נחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה ג"כ אינה עוברת, ומ"מ אינה נתמעטה ממעשר. וכ' **תוס' שם** דמן הארכובה ולמטה חשיבא עוברת כיון דאינה נטרפה [וצ"ע כוונתו].

(ד) **צריכי, דאי ממשקה ישראל, וכו'- העיר בחי' הגרי"ז**, הא למה צריך לעשות צריכותא, הרי הדין דמשקה ישראל הוא דין בקרבן, אבל לענין אם נכנס לדיר להתעשר, לכא"ו אינו נתמעט מהא דמשקה ישראל, וא"כ ודאי צריך מיעוט

לה, ועוד דזהו עיקר מצותו, אבל הולכה הותר בין בימין או בשמאל, רק דלא אפשר בימין.

(ג) **שחיטת פרה בזר פסולה - כ' התוס'** **ישנים** ביומא (מב). דנראה דצריך בגדי כהונה כשאר עבודות. אבל ע' **בחזון איש** (פרה ח', ג') דכ' דכיון דהגמ' מדמה שחיטת פרה למראות נגעים, א"כ כמו דבמראות נגעים אי"צ בגדי כהונה ולא שאר דיני כהונה, כן לענין דיני פרה, אע"ג דצריך כהן.

(ד) **ולאו כל דכן הוא, קדשי בדק הבית הוא עבודה, קדשי מזבח לאו עבודה היא - ע'** **בחי' הרשב"א** שנתקשה בשו"ט של הגמ', דמתחלה השיב לו דשאני פרה דקדשי בדק הבית הוא, ופרש"י דע"כ לאו עבודה היא, אלא משום גזה"כ הוא, ושוב הק' לו דקדשי מזבח הוי כש"כ, איזה כש"כ הוא זה, הרי אמרי' דגזה"כ הוא. וזהו מה שהשיב לו, דכמראות נגעים הוא, דאינו עבודה, וזה ה' באמת תירוצו מעיקרא, ומהו השו"ט. וכ' ליישב דאף דכוונת התרצן מעיקרא ה' לומר דבאמת אינו עבודה, וכמש"כ רש"י, אבל המקשן סבר דכוונתו היתה דכיון דלא מצינו בשום מקום שהקפיד התורה על כהן לשחיטה בקדשי מזבח, א"כ ע"כ לענין קדשי מזבח לאו עבודה היא, ורק לענין קדשי בדק הבית הוי עבודה. וע"ז הק' לו, דאם לגבי קדשי בדק הבית עבודה היא, כש"כ לענין קדשי מזבח צריך להיות עבודה. ומשני דלא ה' דעתו מעולם לומר דעבודה היא לגבי קדשי בדק הבית, אלא דכוונתו היתה לומר דלאו עבודה היא, אלא גזה"כ.

(טו) **ונילף מבמה, וכי תימא מבמה לא ילפי', והתניא וכו' - פרש"י**, נילף מבמה שקודם שנתקדש אהרן שהעבודה היתה בבכורות. וכי תימא מבמה לא ילפי', פרש"י לפי שעדיין לא נבדל אהרן. ודייק **תוס'** מדברי רש"י דס"ל דלאחר שנבדל אהרן לא ה' זר מותר בבמה. ותמה ע"ז

(ח) **או גרגיר מלח - כ' השפת אמת** דמכאן סייעתא לשי' **הרע"ב** לקמן (ג', ב') דהיו מולחין כל המנחה, ולא רק הקמיצה, ובזה א"ש מה דחידש התנא, דאפי' אם ה' נתערב בהקומץ גרגיר מלח, דה' בהמנחה כדן, ובת הקרבה היא, כדאי' בגמ', מ"מ נחשב דהקומץ חסר הוא.

(ט) **כיון דתנא לי' כל ולא קתני חוץ, כולהו משמע - כ' הרש"ש**, דאף דבעלמא אין למדין מן הכללות, מ"מ כאן כיון דבמשנה דלעיל מפיק מכללא מנחת חוטא והכא לא, א"כ שפיר דייק הגמ' דכולל גם מנחת חוטא.

(י) **בן בתירא אומר יחזור ויביא מתוך ביתו וילמאנו - הק' האילת השחר**, איך יכול למלאות, בשלמא הסולת יכול למלאות כשיודע כמה נחסר, אבל הרי הקומץ ה' כלול בשמן, ואיך יודע שמן ה' מעורב בו כדי שיוכל להביא מתוך ביתו, ואם יוסיף או יחסר פסולה כדתנן לקמן (יא.), וא"כ איך ימלאנו. והביא מש"כ **החזון איש** (סוף סי' כ"א) דבאמת לא יצוייר לחזור ולמלאות כשנחסר ממנחה כלולה, אולם ק' מסוגיא דידן, אם לא דמיירי הכא במנחת חוטא דאין בה שמן.

(יא) **מ"ש שמאל דאשכחן לה הכשירא ביום הכפורים - ע' בחי' הגר"ח על הרמב"ם** (הל' תמידין ומוספין) שהוכיח מהמשנה בתמיד דגם בקטורת של כל השנה יכול להוליכה ביד שמאל. והק', א"כ למה נקט הגמ' כאן דאשכחן לה הכשירא ביום הכפורים, הול"ל דאשכחן לה הכשר בקטרת בכלל. והוכיח מכאן דהולכה דקטרת דהיכל אינה עבודה כלל, וא"כ אין הכשר שמאל דידה נכלל בהא דהותרה מכללה.

(יב) **דאשכחן לה הכשירא ביוה"כ - כ' החזון איש** (כ"ב, ז') דהך הכשר שמאל היינו בין בהולכה ובין בהקטרה, שהרי מחפניו מקטיר לי', וכן חפינה עצמה בשמאל. וכ' דאפשר דנקט הולכה דוקא, משום דהקטרה וחפינה בשותפות דימין עביד

דודאי זר הי' מותר בבמה אף לאחר שנבדל אהרן. וע' בחי' הרשב"א דכ' ליישב דברי רש"י, דס"ל דלא הי' שייך ללמוד מבמה של אחר הבדלת אהרן, שהרי כיון שהוא זמן שיש עבודה על במה גדולה ג"כ, א"כ שייך לומר דזה שהותר זר לעבוד על במה קטנה, היינו משום דאי"ז עבודה אמיתית, לפי שעיקר העבודה הוא על הבמה גדולה. אבל מקודם שנבדל אהרן, שפיר יש לנו ראיה דעיקר העבודה הי' נעשה ע"י זרים [ויש לעי' בזה גופא, דלכאור' הי' שייך לומר דקודם שנבדל אהרן, היו הבכורות בגדר כהנים ולא בגדר זרים, וצ"ע].

טז) קמץ אפי' קידש- כ' החזון איש (כ"א, ד'), "לפי זה אפשר דאפי' קרב הקמץ ימלאנה ויחזור ויקמוץ כדין מנחה שחסרה קדם קמיצה".

יז) אי קמיצת פסולין עבודה היא- ע' בחי' הגרי"ז דדייק מלשון רש"י דמשמע דפי' דאי"ז קמיצה כי אם לפסול, אבל באמת לא חשיבא עבודה, אבל פי' הגרי"ז דזה אינו, אלא דכוונת רש"י לומר דאי קמיצה זו הוי מעשה קמיצה, הוי יכול לפוסלו אפי' בלא קידש, אבל אין כוונת רש"י לומר דאי"ז מעשה קמיצה כי אם לגבי פסול.

יח) אי קמיצת פסולין לאו עבודה היא, כי עבד לה מתן כלי מאי הוה- הק' בחי' הרשב"א (ד"ה וא"ת) הא אשכחן קבלת הדם שפסול בפסולין, אלמא דקבלת פסולין עבודה היא, אף דשחיטה כשרה בפסולין, דהתורה לא גילה אלא דשחיטה כשרה בפסולים. וא"כ י"ל דה"ה הכא, התורה לא גילה אלא דקמיצה כשרה בפסולים, ולא מתן כלי. ותי' דשאני קבלה דא"א בחזרה ותיקון, שהרי צריך לקבל הדם מן הצואר, והרי קבלו, ואינו יכול להחזירו לצאור ולחזור ולקבלו, כמו גבי מתן כלי, דיכול להחזירו למנא ולקמצו פעם אחרת וליתנו בכלי. וגם בקבלה יכול לחזור ולתקן אם נשאר דם הנפש בהצואר אחר שקבל הפסול מן הדם, ומה דאמרי' דפסול, היינו בשקיבל הפסול כל הדם.